

УМОВИ ДЛЯ ЯКІСНОГО ПОСІВУ ВИБАГЛИВОГО ОЗИМОГО РІПАКУ

КОТ Наталія, менеджер з маркетингу ТОВ П'ютінгер Україна

Озимий ріпак – вибаглива і важлива культура в усій Європі

За умов дотримання технології ця олійна рослина досягає стабільної маржинальності та має високу цінність як попередник (такий собі природний розпушувач і відновлювач структури ґрунту). Завдяки глибокому проростанню коріння розпушується ґрунт та залишається багато органічної маси. Тобто ріпак поліпшує структуру ґрунту й є дуже хорошим попередником практично для всіх культур, особливо для зернових. Та для хрестоцвітих ріпак не є гарним попередником, адже існує загроза розвитку хвороб і шкідників, тому фахівці рекомендують дотримуватися певного проміжку часу за їх вирощування – 3–4 роки.

Обробіток ґрунту

Ріпак – дрібнонасіннева культура, що особливо чутлива до дотримання технології як під час сівби, так і під час вирощування. Розвиток культури дуже залежить від погодних умов, особливо вирішальними для високих урожаїв є період під час висіву, восени та взимку. Ще ріпак позитивно реагує на інтенсивність обробітку. Відтак ґрунт має бути добре і глибоко розпушеним, аби коріння змогло швидко рости й розвиватися.

Добре розвинена коренева система – основа для отримання високих урожаїв ріпаку.

Оптимальний висів

Під час вирощування ріпак має вищі вимоги, ніж, наприклад, зернові. Оскільки культура має дрібне насіння, тож, відповідно, має високі вимоги і до системи сівби. Висів починається з підготовки оптимального посівного ложа. Варто уникати погано подрібнених пожнивних решток, та й саме посівне ложе має містити не надто

грубу або занадто дрібну фракцію ґрунту. Основна передумова – ретельно підготувати ґрунт до сівби. Адже в разі сильних опадів дуже дрібний ґрунт у посівному ложі легко замулиться, а надто грубі частки ґрунту погіршать рівномірне проростання ріпаку.

Незалежно від механічного чи пневматичного дозування, висіву після оранки або глибокого розпушування, посівна техніка RÖTTINGER забезпечить завжди оптимальне рішення для будь-яких експлуатаційних вимог та розмірів насіння.

Оптимальними строками сівби озимого ріпаку є висів у період із середини до кінця серпня. Та в Україні практикують і ранні (до середини серпня), і пізні (після 30 серпня) терміни сівби. Строки залежать від багатьох факторів, передусім від сорту (гібрида) та наявності вологи в ґрунті. Через надто дрібне насіння дуже важко якісно висіяти культуру. Проте саме точний рівномірний висів важливий для майбутньої врожайності. Тут однією з головних вимог буде рівномірність розподілення насіння у ґрунті. Зазвичай якраз із рівномірністю і виникають складнощі, оскільки, як уже зазначалось, насіння ріпаку дуже дрібне.

Оптимальна глибина висіву залежить також від: наявності вологи й особливо від типу ґрунту та може коливатися від 1–2 см і до 2,5–3 см. За недостатньої кількості вологи глибину збільшують. Утім, тут важливо розуміти, що чим глибше висіяти насіння, то більше сили необхідно буде для рослини, аби прорости. Тому не варто висівати насіння глибоко, щоб приєднувати до нього GPS, аби ріпак почав рости в правильному напрямку.

За несприятливих умов для сівби чи за пізнього висівання також рекомендують збільшувати норму висіву насіння в межах 5–15%.

Та при цьому варто знати можливості сівалок, адже відмінне копіювання поля та дотримання глибини впливає на схожість насіння й одночасність сходів. Густота сівби має бути такою, щоб навесні на 1 кв. м поля припадало 25–60 рослин ріпаку (все залежить від типу сорту чи гібрида). Під час вибору гібрида або сорту ми можемо орієнтуватися також і на суму активних температур. Приміром, для ранніх сортів рахують близько 80–100 днів вегетації восени після моменту сходів, а це більше 900 °С суми активних температур. Середньостиглі сорти потребують у діапазоні 600–900 °С суми активних температур, і це відповідає близько 60–80 дням вегетації восени. Пізнім сортам потрібно до 600 °С суми активних температур, це, відповідно, менше 60 днів. Звісно ж, бувають різні осінні та аномальні зими, як, наприклад, цього року, але всі чинники слід враховувати і приймати рішення, спираючись на практичний досвід у вашій місцевості. Якщо ми візьмемо до уваги оптимальну відстань між рослинами в діапазоні 12–15 см, то за міжряддя, приміром, 12,5 см на 1 кв. м має припадати близько 30–50 рослин. Тому тут велику роль має сівалка та її здатність до якісного висіву й чіткого дотримання глибини. Що рівномірніше буде проведено висів, то якісніше матимемо сходи, що, своєю чергою, забезпечить кращий розвиток рослин і дасть змогу повніше використати потенціал урожайності відповідного сорту або гібрида. Серед знавців

у вирощуванні озимого ріпаку панує думка, що для хорошої урожайності в середньому необхідно мати близько 50 рослин/кв. м, майже 160 стручків на одній рослині, приблизно 16–18 насінин у стручку з масою тисячі насінин не менше ніж 5 г.

Дозування за допомогою грибка-розподільника IDS для сівалок AEROSEM і TERRASEM ідеально придатне для невеликої кількості насіння. З цим грибком можна керувати кожним сошником індивідуально, наприклад, для швидкої зміни технологічних колій та їхньої ширини. Грибок-розподільник IDS контролює автоматичне зменшення кількості насіння під час дозування за ввімкнення половини сівалки чи на технологічних коліях. Зайве насіння повертається в напірну трубу за допомогою лійкоподібної системи. Це забезпечує постійну кількість посівного матеріалу в кожному рядку, рівномірний розвиток рослин та економію насіння до 6 %.

Крім цього, важливою є стадія розвитку, за якої ріпак входить у зиму. Оптимальна фаза – стадія 10–12 листків. Менша кількість листків перед зимівлею має вплив на потенційну урожайність, і навпаки – занадто сильний розвиток ріпаку до зими також небажаний, адже це напряму впливає на його перезимівлю.

*Висів культури із PÖTTINGER TERRASEM
(Житомирська обл., озимий ріпак, глибина – 2,5 см, норма висіву – 2,5 кг/га)*

Щоб отримати якісні сходи, сівалка має відмінно копіювати поле

Що нам потрібно отримати від посіву ріпаку?

Отримати рівномірні дружні сходи із запланованою кількістю на 1 кв. м. Цього можна досягти завдяки паралельному веденню кожного окремого сошника відносно поверхні поля, тобто незалежно від рельєфу поля тримати сошник на одній глибині.

Потенційна врожайність

Плануючи врожайність, ми щороку звертаємо увагу на умови, що складаються, і таким чином адаптуємося під певну ситуацію (відповідний обробіток ґрунту, норма й глибина висіву та ін.).

Коли вже зібрано урожай, і ми аналізуємо минулий рік, важливим кроком є визначення потенційної врожайності. Адже під час порівняння потенційної врожайності з врожаєм, що лежить у коморі, можна краще проаналізувати, які саме помилки вплинули на кінцевий результат і на що варто звернути увагу в наступному сезоні, аби це виправити. Які ж існують фактори впливу, що здатні зменшити отримання потенційної врожайності? Передусім – це погана структура ґрунту, особливо його ущільнення. Ріпак має стрижневий корінь, який стрімко проростає вниз, тож дуже ущільнені ділянки ґрунту впливають на те, що коренева система витрачає занадто багато сили, щоб проникнути крізь них або ж обійти. Все це зрештою позначається на потенційній урожайності. Звісно, вплив мають й інші чинники, такі як сівалки, що погано витримують глибину, неякісний посівний матеріал або ж неоптимальний вибір гібрида чи сорту. Також сюди належить і неправильна сівозміна, що може створювати високий тиск хвороб та

шкідників, саме розташування поля, особливо коли воно межує із сусідніми господарствами. А ще втрати можуть бути й під час збирання врожаю або ж під час його зберігання. Всі ці фактори, справді, можуть знизити потенційний кінцевий результат.

Висновки

Отже, знання технології, правильний обробіток ґрунту, якісний висів та догляд за посівами допоможуть реалізувати потенціал урожайності ріпаку. При цьому важливо не забувати ще й про економіку, а саме заробіток на гектар, адже висока врожайність не завжди свідчить про хорошу рентабельність. Крім того, підтримання здорової структури ґрунту допоможе значно зекономити на додаткових заходах щодо її поліпшення, як для ріпаку, так і для інших культур, та дасть змогу краще зберегти вологу й розподілити поживні речовини в ґрунті. Осимий ріпак є примхливою та все ж перспективною культурою.

Таким чином, формулою його успішного вирощування можна вважати – створення оптимальних умов для росту через знання вибагливості фізіологічного розвитку рослини, помножене на досвід вирощування в умовах конкретної кліматичної зони, та сприятливі погодні умови.

Отож навчайтеся, аналізуйте, експериментуйте й досліджуйте на ваших полях і отримуєте не лише правильний рецепт оптимального вирощування ріпаку, а й якісний, високий урожай.